

Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής

Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής:
Ορισμός Υπαίθριας Αναψυχής

Νικόλαος Θεοδωράκης
Επίκουρος Καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α Σερρών, Α.Π.Θ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

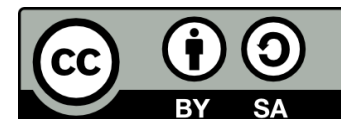

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

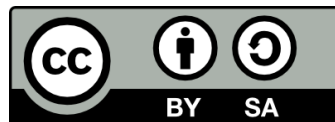

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής

Ορισμός Υπαίθριας Αναψυχής

Περιεχόμενα ενότητας

1. Οι έννοιες του «ελευθέρου χρόνου» και της «αναψυχής»
2. Θεωρίες σχετικές με την έννοια της «σχόλης»
3. Οι διαστάσεις της «σχόλης»
4. Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

Σκοποί ενότητας

- Να γίνει αναφορά στη θεωρητική έννοια της αναψυχής αναφέροντας τις ερμηνείες και την ιστορική εξέλιξη της «σχόλης» και του «ελεύθερου χρόνου»
- Να γίνει αναφορά στις πέντε διαστάσεις της έννοιας της «σχόλης»
- Να γίνει αναφορά στο τι ορίζεται ως υπαίθρια αναψυχή και ποιοι είναι οι επιδιωκόμενοι στόχοι

Οι έννοιες του «ελευθέρου χρόνου» και της «αναψυχής»

- Ο ελεύθερος χρόνος ως έννοια συναντάται τη σημερινή εποχή σε πολλές διαφορετικές γλώσσες, με διαφορετική, όμως απόδοση και ερμηνεία, ανάλογα, ίσως, με τη διαφορετική κουλτούρα της καθημερινότητας του κάθε λαού.
- Έτσι, στην Αγγλία και τη Βόρεια Αμερική απαντάται ως “leisure” ή “non working time”.
- Στη Γαλλία ως “loisir”, στη Γερμανία ως “musse” ή “freizeit”, στην Ιταλία ως “tempo libero”, στην Πορτογαλία ως “folga” ενώ στην Ισπανία ως “ocio”.

Οι έννοιες του «ελευθέρου χρόνου» και της «αναψυχής»

- Οι Αρχαίοι Έλληνες εικάζεται ότι χρησιμοποιούσαν τη λέξη “σχολή”.
- Η χρήση της λέξης “σχολή” και του ρήματος “σχολάζω” σήμαινε έχω χρόνο, διαθέτω χρόνο.
- Ο Αριστοτέλης μελέτησε το νόημα της “σχολής” και διατύπωσε πως η “σχολή” δεν είναι η ανάπαυση ούτε το τέλος της δουλειάς.
- Αντίθετα, η δουλειά ή η “ασχολία” αποτελεί το τέλος του “ελεύθερου χρόνου”.

Οι έννοιες του «ελευθέρου χρόνου» και της «αναψυχής»

- Στα νεοελληνικά, η αρχαία λέξη “σχολή” απαντάται ως “σχόλη”, ενώ στη νεότερη ελληνική δημοτική ως “σκόλη”.
- Σε ελεύθερη μετάφραση “σχόλη” σημαίνει ανάπαυση, στάση, τεμπελιά, έλλειψη απασχόλησης, μελέτη, διαλογική συζήτηση.
- Απαραίτητη, όμως, προϋπόθεση για την ύπαρξη της “σχόλης” είναι η ύπαρξη αντίστοιχα “ελευθέρου χρόνου”.
- Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη και τον Πλάτωνα, το ζήτημα του ελευθέρου χρόνου και ο τρόπος διάθεσης του από το κάθε άτομο ξεχωριστά παρουσιάζεται ως μια πολύπλοκη διαδικασία, όπου εμπλέκονται ποικίλοι παράγοντες.

Οι έννοιες του «ελευθέρου χρόνου» και της «αναψυχής»

- Στις ημέρες μας, η πρακτική διάσταση της λέξης “σχόλη” ή “leisure”, σε κάθε κοινωνία ή κράτος ξεχωριστά, δηλαδή πως εφαρμόζεται πραγματικά στην καθημερινότητα, εξαρτάται από τις αντίστοιχες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που επικρατούν, την ιδιαίτερη κουλτούρα (π.χ. θρησκεία) και τη διαθέσιμη ελευθερία των πολιτών κάθε χώρας.

Θεωρίες σχετικές με την έννοια της «σχόλης»

- Σε ερώτηση για το πώς τα άτομα αντιλαμβάνονται τη λέξη “σχόλη” οι απαντήσεις ποικίλουν:
 1. Κάποια άτομα υποστηρίζουν ότι είναι ο υπολειπόμενος χρόνος μετά την εργασία και τις άλλες κοινωνικές υποχρεώσεις κατά τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου.
 2. Άλλα άτομα μιλούν για συμμετοχή σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως να βλέπουν τηλεόραση, να λαμβάνουν μέρος σε σπορ, να πηγαίνουν για φαγητό, για ποτό και άλλες ενδιαφέρουσες δραστηριότητες που κάνουν σχεδόν καθημερινά στον ελεύθερο τους χρόνο.

Θεωρίες σχετικές με την έννοια της «σχόλης»

3. Υπάρχουν άτομα που επιδιώκουν να βιώσουν συγκεκριμένη ποιότητα εμπειριών μέσα από τη “σχόλη” τους, ανακαλύπτοντας την κύρια ευκαιρία στη ζωή τους να κάνουν ότι θέλουν, να αντλήσουν ευχαρίστηση, να επιλέξουν ελεύθερα και να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντα τους.
4. Ακόμη, μια κατηγορία ατόμων αντιλαμβάνεται τη “σχόλη” ως ξεκούραση, ως αναζωογονητικό διάλλειμα από την εργασία και ως αντίδοτο στην πίεση και το άγχος της σύγχρονης ζωής.

Θεωρίες σχετικές με την έννοια της «σχόλης»

- Η πολυμορφία των παραπάνω απόψεων αναδεικνύει την πιθανή διαφορετική έννοια της “σχόλης” για κάθε άνθρωπο, ο οποίος αποτελεί ξεχωριστή προσωπικότητα, δομημένη από προσωπικές εικόνες και εμπειρίες.
- Η “σχόλη” δεν μπορεί να αποτελεί μια αυτόνομη επιδίωξη, έξω από τις κοινωνικές δομές και συνθήκες κάτω από τις οποίες κάθε άτομο ζει, διαμορφώνεται και δοκιμάζεται.

Θεωρίες σχετικές με την έννοια της «σχόλης»

- Είναι πιο ρεαλιστική η θέση ότι η “σχόλη” εμπεριέχει στην έννοια της όλο τον ελεύθερο χρόνο του ατόμου, εκείνον δηλαδή που απομένει από την εργασία και τις κοινωνικές υποχρεώσεις, προσδίδοντας στη συνέχεια τη βάση για οποιαδήποτε ελεύθερη επιλογή συμμετοχής, απασχόλησης, δημιουργικής δραστηριότητας ή ξεκούρασης.

Οι διαστάσεις της «σχόλης»

- Το σύνθετο φαινόμενο της “σχόλης” σύμφωνα με τους ερευνητές Haywood και τους συνεργάτες του (1995) προσεγγίζεται με πέντε διαφορετικές εκδοχές:

1. Η “σχόλη” ως υπολειπόμενος χρόνος

Αντιμετωπίζεται ως ο χρόνος της απόλυτης επιλογής του ατόμου, όταν οι υποχρεώσεις της εργασίας και των ασχολιών της καθημερινής επιβίωσης έχουν προηγηθεί.

Οι διαστάσεις της «σχόλης»

2. Η “σχόλη” ως δραστηριότητα

Δίνει έμφαση στη φύση της δραστηριότητας στην οποία επιλέγει το άτομο να συμμετέχει κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου του. Εκφράζει ένα σύνολο διαστάσεων και μορφών αναψυχής όπως σπορ, τηλεθέαση, τέχνες, χορός, αθλητισμός, χόμπι κ.α.

Η εμπλοκή του ατόμου σε μια δραστηριότητα “σχόλης” άλλοτε αποφέρει σημαντικά οφέλη στο άτομο και άλλοτε απλά λειτουργεί ως τρόπος “διάθεσης του ελεύθερου χρόνου”

Οι διαστάσεις της «σχόλης»

3. Η “σχόλη” ως λειτουργική αξία

Οι δραστηριότητες της “σχόλης” περιλαμβάνουν χρήσιμες λειτουργίες για το άτομο και κατά επέκταση για ολόκληρο το κοινωνικό φάσμα. Αναλυτικότερα, λειτουργεί ως μια ευκαιρία σε κάθε άτομο για επίτευξη προσωπικών κοινωνικών αναγκών και επιθυμιών.

Στην εννοιολογική διάσταση της “σχόλης” ως λειτουργίας υπάρχουν θετικού περιεχομένου συσχετίσεις με την «υγεία» του ατόμου (ψυχική, συναισθηματική, σωματική), την «πληρότητα», τη «δημιουργικότητα» και τελικά την «ποιότητα» ζωής.

Οι διαστάσεις της «σχόλης»

4. Η “σχόλη” ως ελευθερία

Η άποψη ότι η “σχόλη” εκλαμβάνεται ως ελεύθερη επιλογή, αρχικά, έρχεται σε αντίθεση με την ερμηνεία της «ως λειτουργική αξία», διότι ιστορικά συνδέεται με την τάξη της αριστοκρατίας, η οποία είχε τη δύναμη και είχε το χρόνο να επιλέγει ελεύθερα δραστηριότητες που κάποιες φορές ήταν σε αντίθεση με την κοινωνική αποδοχή, ήθη και έθιμα.

Οι διαστάσεις της «σχόλης»

5. Η “σχόλη” ως ολιστική έννοια

Επικρατεί επίσης, και η άποψη πως η “σχόλη” δεν είναι κάτι συγκεκριμένο ως δραστηριότητα, αλλά ο συνδυασμός όλων των προηγούμενων εννοιολογικών όρων.

Έχει μια πολυδιάστατη μορφή που σχετίζεται με το υποκειμενισμό του κάθε ατόμου, τις παρουσιαζόμενες κάθε φορά ευκαιρίες ή αποκλεισμούς και συνδέεται με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του κάθε ατόμου.

Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

- Η υπαίθρια αναψυχή περιλαμβάνει οποιαδήποτε δραστηριότητα, περιβαλλοντική, αθλητική, αναψυχής, κοινωνικής ευαισθητοποίησης, υπό μορφή απλής εμπειρίας ή σχεδιασμένου προγράμματος, που διενεργείται ή αποκτιέται σε φυσικό περιβάλλον.
- Αποδέκτης των εμπειριών της συμμετοχής σε δράσεις υπαίθριας αναψυχής είναι ο άνθρωπος και αναπόφευκτος αποδέκτης των συνεπειών των εκδηλώσεων είναι το ίδιο το περιβάλλον.

Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

- Τα προγράμματα και οι υπηρεσίες με περιεχόμενο την υπαίθρια αναψυχή αποτελούν διεθνώς μια αυτόνομη αγορά του τομέα του ελεύθερου χρόνου με αρκετά υψηλές οικονομικές επιδόσεις.
- Φυσικές περιοχές που περιλαμβάνονται στο χώρο της υπαίθριας αναψυχής είναι:
 - οι εθνικοί δρυμοί
 - τα εθνικά πάρκα
 - οι δασικές εκτάσεις
 - τα εσωτερικά ύδατα (λίμνες, ποτάμια, κανάλια κ.α.)
 - οι παράκτιες εκτάσεις (παραλίες, ακτές)

Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

- Ακόμη, προγράμματα και υπηρεσίες αναψυχής παρέχονται και σε
- αγροτικές περιοχές
- αστικά πάρκα
- ελεύθερους χώρους πρασίνου (δίκτυο ποδηλατοδρόμων, αυλές σχολείων, πλατείες κτλ.)

Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

- Κορμό της υπαίθριας αναψυχής αποτελούν οι κινητικές δραστηριότητες που εξελίσσονται, κυρίως, σε φυσικό περιβάλλον. Τα προγράμματα των υπαιθρίων δραστηριοτήτων δεν έχουν πάντοτε ως κύρια αποστολή τους την αναψυχή των συμμετεχόντων.
- Οπωσδήποτε, η αναψυχή παραμένει ο απώτερος επιδιωκόμενος στόχος υπηρεσιών και προγραμμάτων, αλλά επιπρόσθετοι στόχοι μπορεί να είναι:
- Η εκπαίδευση των συμμετεχόντων
- Η ανάπτυξη των ατομικών ή ομαδικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων
- Η βελτίωση της υγείας
- Η αποκατάσταση της υγείας
- Η θεραπεία
- Η ευκαιρία για επανένταξη στο κοινωνικό σύνολο
- Γενικότερα, η βελτίωση του επιπέδου ποιότητας ζωής

Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

- Υποστηρίζεται ότι η συμμετοχή των πολιτών σε οργανωμένης μορφής δράσεις υπαίθριας αναψυχής συμβάλει θετικά στη δημιουργία ενεργούς στάσης για την προστασία τους φυσικού περιβάλλοντος.
- Ακόμη, προσανατολίζει τους συμμετέχοντες στην απόκτηση οικολογικής συνείδησης και συμπεριφοράς έναντι όλων των περιβαλλοντικών θεμάτων.

Αντικείμενο της υπαίθριας αναψυχής

- Είναι από επιδιωκόμενα αποτελέσματα της εμπλοκής κάθε ατόμου σε δράσεις υπαίθριας αναψυχής είναι:
 - 1) Η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης
 - 2) Η απόκτηση οικολογικής συμπεριφοράς και προστασίας των φυσικών πόρων
 - 3) Η συνεχής προώθηση αυτών των απόψεων και ιδεών σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους

Βιβλιογραφία

Πηγές:

Κουθούρης, Χ. (2009). Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής, Ακραία Αθλήματα. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη. Θεσσαλονίκη.

Κουθούρης, Χ. (2006). Σχόλη, Αναψυχή και Αθλητισμός: Εννοιολογική Συσχέτιση των Όρων. Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό 4(1), 68-77.

Ευχαριστώ

Επεξεργασία: Παναγιώτα Μπαλάσκα

Θεσσαλονίκη, 23/02/2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

